

Verklaring van Sofia, 17 mei 2018

Wij, de leiders van de Europese Unie (EU) en van haar lidstaten, in overleg met onze partners van de Westelijke Balkan, en in aanwezigheid van relevante regionale belanghebbenden, hebben vandaag het volgende besloten:

1. De EU is ingenomen met de gezamenlijke gehechtheid van de partners van de Westelijke Balkan aan de **Europese waarden en beginselen**, en aan de visie van een sterk, stabiel, en verenigd Europa, met als grondslag onze historische, culturele en geografische banden en onze wederzijdse politieke, economische en veiligheidsbelangen.
2. De top van Thessaloniki van 2003 indachtig, bevestigt de EU haar **ondubbelzinnige steun voor het Europese perspectief** van de Westelijke Balkan. Voortbouwend op de tot dusver geboekte vooruitgang hebben de partners van de Westelijke Balkan herhaald dat zij vasthouden aan het Europese perspectief als hun duidelijke strategische keuze, en hebben zij opnieuw toegezegd dat zij hun inspanningen en onderlinge ondersteuning zullen opvoeren. De geloofwaardigheid van deze inspanningen hangt af van duidelijke publieke communicatie.
3. De EU is vastbesloten haar betrokkenheid op alle niveaus te versterken en te intensiveren om de politieke, economische en sociale omvorming in de regio te ondersteunen, onder meer door de bijstand op te voeren op basis van de concrete vooruitgang die de partners van de Westelijke Balkan hebben geboekt op het gebied van de rechtsstaat, alsmede inzake sociaal-economische hervormingen.
4. De EU juicht toe dat de partners van de Westelijke Balkan gehecht zijn aan het primaat van de **democratie en de rechtsstaat – met name de strijd tegen corruptie en georganiseerde criminaliteit –, goed bestuur, en de eerbiediging van de mensenrechten en de rechten van personen die tot minderheden behoren**. De effectieve doorvoering van hervormingen door die landen berust op deze grondslagen. Het maatschappelijk middenveld en onafhankelijke media spelen een cruciale rol in het democratiseringsproces.

5. De EU steunt de toezegging van de partners van de Westelijke Balkan dat zij de **goede nabuurschapsbetrekkingen**, de **regionale stabiliteit** en de onderlinge samenwerking zullen versterken. Dat omvat met name het vinden en uitvoeren van definitieve, inclusieve en bindende oplossingen voor hun bilaterale geschillen die hun oorsprong vinden in de erfenis van het verleden, en het opvoeren van de inspanningen voor verzoening.
6. Het bouwen van een dicht netwerk van verbindingen en mogelijkheden binnen de regio en met de EU is van essentieel belang om onze burgers en economieën dichter bij elkaar te brengen, en om de politieke stabiliteit, de economische welvaart, en de culturele en sociale ontwikkeling te bevorderen. Voortbouwend op de gemaakte vorderingen, onder meer via regionale initiatieven, beloven wij de **connectiviteit** aanzienlijk te verbeteren in al haar dimensies – vervoer, energie, en de digitale, economische en menselijke dimensies.
7. De EU komt overeen een marktgericht en investeringsvriendelijk klimaat in de Westelijke Balkan te stimuleren, met het oog op een snellere overgang naar een **digitale economie** en naar duurzame en **klimaatvriendelijke** samenlevingen, conform de Overeenkomst van Parijs. Prioriteit zal worden gegeven aan **energiezekerheid**, onder meer door verbeterde energie-efficiëntie, betere grensoverschrijdende interconnecties, diversificatie van bronnen en routes, alsmede een evenwichtige energiemix waarbij hernieuwbare energie beter wordt geïntegreerd.
8. Bijzondere nadruk zal worden gelegd op het scheppen van verdere kansen voor de **jeugd**, waarbij ervoor zal worden gezorgd dat dit bijdraagt tot de sociaal-economische ontwikkeling van de Westelijke Balkan.
9. Tegen die achtergrond juicht de EU toe dat de partners van de Westelijke Balkan onder meer beloven sneller **uitvoering te geven aan het acquis** van het Energiegemeenschapsverdrag en het Vervoersgemeenschapsverdrag, alle administratieve belemmeringen aan de grenzen weg te nemen, de regionale elektriciteitsmarkt te voltooien, en dringend uitvoering te geven aan het meerjarig actieplan voor de ontwikkeling van een regionale economische ruimte van juli 2017. De EU zal deze inspanningen blijven ondersteunen.
10. De EU en de partners van de Westelijke Balkan worden geconfronteerd met veel dezelfde **veiligheidsuitdagingen** die gecoördineerde individuele en collectieve maatregelen vereisen. Door samen te werken, kunnen we deze uitdagingen doeltreffend aanpakken. Onze samenwerking bij het indammen van de illegale **migratiestromen** is waardevol gebleken en zal verder worden ontwikkeld.

11. Het **bestrijden van terrorisme en extremisme**, met inbegrip van de aspecten **financiering, radicalisering** en de terugkeer van **buitenlandse terroristische strijders**, noopt ons ertoe onze samenwerking op te voeren.
12. De EU en de partners van de Westelijke Balkan erkennen dat resultaten in de strijd tegen **corruptie en de georganiseerde criminaliteit** van fundamenteel belang zijn voor een politieke en sociaal-economische omvorming in de regio, evenals voor regionale stabiliteit en veiligheid, wat hun burgers ten goede zal komen. Het verheugt de EU dat zij, samen met de EU en met elkaar, krachtig zullen optreden tegen **mensenhandel, de teelt van drugs, en de smokkel van mensen, drugs en wapens**.
13. De EU is ingenomen met de bijdrage van de partners van de Westelijke Balkan aan haar **gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB)** in al zijn aspecten, en zij verwacht een geleidelijke verdieping van de samenwerking op dit gebied, in het bijzonder een verhoging van het aanpassingsniveau, met name inzake vraagstukken waarbij belangrijke gemeenschappelijke belangen op het spel staan.
14. Desinformatie en andere hybride activiteiten zullen samen worden bestreden door het versterken van de samenwerking inzake **weerbaarheid, cyberveiligheid en strategische communicatie**.
15. Om voor onze burgers sneller verbeteringen te bewerkstelligen op het gebied van connectiviteit en veiligheid met het oog op het Europese perspectief van de Westelijke Balkan, heeft de EU vandaag, op basis van de relevante aspecten van de op 6 februari 2018 aangenomen mededeling van de Commissie, een begin gemaakt met een **prioriteitenagenda van Sofia** voor de EU en de Westelijke Balkan, die bij deze verklaring is gevoegd.
16. De EU is ingenomen met het voornemen van Kroatië om tijdens zijn voorzitterschap in 2020 als gastheer op te treden voor een top EU-Westelijke Balkan.
17. Wij wijzen erop dat onze partners van de Westelijke Balkan zich aansluiten bij de bovenstaande punten.

Prioriteitenagenda van Sofia

Versterkte steun aan de rechtsstaat en goed bestuur

- De steun voor de hervorming van het justitiële stelsel en voor de bestrijding van corruptie en georganiseerde misdaad versterken, met inbegrip van capaciteitsopbouw voor preventie van corruptie
- De **adviesmissies op het gebied van de rechtsstaat** uitbreiden met meer steun van de lidstaten en van de EU
- Het toezicht op de hervormingen opvoeren, door middel van meer systematische missies voor **op concrete gevallen gebaseerde collegiale toetsing**
- **Proceswaarneming** op het gebied van ernstige corruptie en georganiseerde misdaad invoeren
- Streven naar een betere meting van de resultaten bij de hervorming van justitie
- Steun uitrollen voor de Westelijke Balkan via het **Europees Fonds voor Democratie** wat betreft onafhankelijke en pluralistische media en het maatschappelijk middenveld

Meer samenwerking op het gebied van veiligheid en migratie

- Intensiever samenwerken inzake **terrorismebestrijding** en preventie van radicalisering en gewelddadig extremisme, in samenhang met het terrorismebestrijdingsinitiatief van de Westelijke Balkan
- De **operationele samenwerking** in de strijd tegen internationale **georganiseerde misdaad** aanzienlijk verbeteren op prioritaire gebieden zoals vuurwapens, drugs, migrantensmokkel en mensenhandel
- Een nieuw actieplan opstellen voor samenwerking op het gebied van **vuurwapens**, teneinde illegale vuurwapens en de grote voorraad aan wapens aan te pakken

- Meer steun voor capaciteitsopbouw op het gebied van cyberbeveiliging en de bestrijding van cybercriminaliteit
- Intensiever samenwerken op het gebied van **migratie en grensbeheer**
- De samenwerking tussen door de EU (de Europese Commissie en het Europees Grens- en kustwachtagentschap) ingezette **verbindingsfunctionarissen**, de lidstaten en de bevoegde autoriteiten van de partners van de Westelijke Balkan verder verbeteren
- Een **agentschapsoverkoepelende EU-JBZ-taskforce** opzetten, die door de Commissie wordt gecoördineerd
- De inhoudelijke samenwerking en dialoog op het gebied van **het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid/het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid** verdiepen en verbreden
- De samenwerking bij activiteiten in verband met **hybride dreigingen** verder ontwikkelen, onder meer door een sterkere strategische communicatie

Ondersteunen van de sociaal-economische ontwikkeling en bijzondere aandacht schenken aan jongeren

- Het **investeringskader voor de Westelijke Balkan** uitbreiden, teneinde meer investeringen van bilaterale donors en internationale financieringsinstellingen aan te trekken en die investeringen beter te coördineren
- De **garantieverstrekking** vanuit het investeringskader voor de Westelijke Balkan aanzienlijk opvoeren, teneinde particuliere investeringen aan te trekken
- Onderwijs intensiever ondersteunen, met name door het opzetten van een proefproject voor mobiliteit in **beroepsonderwijs en beroepsopleiding**
- De financiering voor **Erasmus+** voor de regio **verdubbelen**, onder meer door in 2018 een "**Jongerenlab van de Westelijke Balkan**" op te zetten dat ruimte biedt voor innovatieve beeldsvorming met aandacht voor de behoeften van jongeren, en waarmee de braindrain wordt aangepakt

- Het takenpakket en het toepassingsgebied van het **regionaal kantoor voor samenwerking in jongerenzaken** uitbreiden, en een intraregionale mobiliteitsregeling tot stand brengen
- Vooruitgang boeken bij de ontwikkeling van de Regionale Economische Ruimte, door intensiever werk te maken van de erkenning van kwalificaties, en vorderingen maken op het gebied van handelsfacilitatie binnen de Westelijke Balkan
- Vorderingen maken in het proces van toetreding tot de Wereldhandelsorganisatie van Bosnië en Herzegovina en van Servië

Grotere connectiviteit

- Een nieuw **pakket connectiviteitsprojecten** opzetten (met aanzienlijke EU-subsidies als hefboom) via het investeringskader voor de Westelijke Balkan, met steun voor de "blauwe snelweg" en de "snelweg van de vrede" (Nis-Pristina)
- In de Westelijke Balkan een intensievere benutting van de mogelijkheden die de huidige bepalingen van de **financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen** bieden, ondersteunen
- De **energie-unie** van de EU uitbreiden tot de Westelijke Balkan, met de nadruk op energie-zekerheid en diversificatie van energiebronnen en energieleveranciers, met onder meer een strategie op regionaal niveau ten gunste van hernieuwbare energiebronnen, met name waterkracht
- Werken aan de voltooiing van de **regionale elektriciteitsmarkt** in de Westelijke Balkan, en ervoor zorgen dat die geïntegreerd wordt in de interne elektriciteitsmarkt van de EU, onder meer via het initiatief gasconnectiviteit in Centraal- en Zuidoost-Europa (CESEC)
- De steun intensiveren om één regelgevingsruimte tot stand te brengen en tot een doeltreffend proces voor de hervorming van de energiemarkt te komen in het kader van het **Verdrag tot oprichting van de Energiegemeenschap**

- Een afspraak/memorandum van overeenstemming ondertekenen over de gasinterconnector Bulgarije/Servië
- De uitvoering van het Verdrag tot oprichting van de Vervoersgemeenschap aanvatten en het secretariaat ervan volledig operationeel maken
- De overeenkomst over het secretariaat (Belgrado) van het Verdrag tot oprichting van de Vervoersgemeenschap ondertekenen
- De verklaring van de ministers van Vervoer voor de TEN-V-dagen in Ljubljana ondertekenen, met onder meer het actieplan voor de prioriteiten inzake de lijst van grensdoorlaatposten
- De verklaring van de ministers van Vervoer inzake verkeersveiligheid voor de TEN-V-dagen in Ljubljana goedkeuren (met een actieplan)
- Een nieuwe spoorwegstrategie ondersteunen om de Westelijke Balkan binnen te brengen in het hoofdnets en de markt van de EU

Een digitale agenda voor de Westelijke Balkan

- Een **digitale agenda voor de Westelijke Balkan** opzetten, met inbegrip van een stappenplan voor de verlaging van roamingkosten
- Een aanzienlijk pakket technische bijstand opzetten voor het in kaart brengen van **potentiële digitale investeringen** (met inbegrip van breedband), via het investeringskader voor de Westelijke Balkan/het instrument voor pretoetredingssteun

Verzoening en goede nabuurschapsbetrekkingen in de Westelijke Balkan steunen

- De **strijd tegen straffeloosheid** ondersteunen via steun aan het mechanisme voor de internationale straftribunalen en aan de Kosovo* Specialist Chambers, via EULEX
- Mogelijkheden scheppen in het kader van het EU-programma **Creatief Europa**
- Bijdragen tot het verdiepen van de banden tussen de maatschappelijke organisaties in de Westelijke Balkan, onder meer via steun voor de projecten van het Westelijke Balkanfonds

Deze prioriteitenagenda zal worden uitgevoerd op statusneutrale wijze en zonder vooruit te lopen op de besprekingen over het volgende meerjarig financieel kader.

* Deze benaming laat de standpunten over de status van Kosovo onverlet en is in overeenstemming met Resolutie 1244 (1999) van de VN-Veiligheidsraad en het advies van het Internationaal Gerechtshof over de onafhankelijkheidsverklaring van Kosovo.